
Diskuse na FF UK: kam dál směřovat doktorské studium?

Diskuse na FF UK: kam dál směřovat doktorské studium?

Otevřený seminář, který se na FF UK uskutečnil 4. prosince, si dal za cíl přispět především k jasnějšímu pojmenování problematických oblastí a možných výhledů zcela klíčové oblasti vzdělávání i vědy. Diskuse se účastnil i ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.

Organizátoři setkání vycházeli z přesvědčení, že doktorské studium v České republice je na jedné straně bezpochyby zásadním tématem pro další rozvoj vysokých škol i výzkumu, na straně druhé se mu nedostává dostatečné pozornosti ve smyslu diskuse nad jeho stavem, kvalitou a především mezinárodními srovnáním. Navíc se podle nich v posledních měsících stalo také jistým problematizovaným tématem ve vztahu klíčových institucí – veřejných vysokých škol a Akademie věd ČR. To vše byly důvody, které vedly vedení Filozofické fakulty UK a Filosofického ústavu AV ČR, v. v. i., k tomu, aby společně připravila otevřené setkání, na kterém by zazněla jak důležitá zpětná vazba v pohledu na dosavadní situaci, tak by byl pojmenován možný výhled.

V prvním bloku semináře promluvili zástupci přírodních, technických i humanitních oborů, kteří mají bezprostřední zkušenost s doktorským studiem, jeho kvalitou i legislativně-administrativními mantinely. Odpolední blok se zaměřil na výhledy doktorského studia v systému terciárního vzdělávání a za diskusní stůl usedli ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., prof. Ing. Zdeněk Strakoš, DrSc., z katedry numerické matematiky MFF UK, který má zkušenosti z působení v Akreditační komisi ČR, prorektor pro strategický rozvoj Univerzity Karlovy prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc., a prof. Jiří Chýla, CSc., člen Akademické rady Akademie věd ČR.

Nutnost diferenciací vysokých škol

Ministr Fiala nejprve zhodnotil stávající situaci v oblasti vysokého školství a doktorského studia. Podle OECD patří Česká republika ke státům, které dávají nejméně financí na vysoké školství, přitom o vysokoškolské studium je mezi mladými lidmi stále velký zájem, neboť v ČR existují nejvyšší rozdíly mezi platy středo- a vysokoškoláků. „Vysokoškolské vzdělání se tedy stále vyplatí,“ řekl ministr. Zároveň prezentoval několik čísel, která ukázala rozvrstvení doktorandů. Podle údajů MŠMT tvoří doktorandi 6,5 % všech aktivních studentů na vysokých školách, 99,3 % jich studuje na veřejných vysokých školách (zatímco v zemích EU je to jen 74 %) a 28 % se věnuje technickým oborům. Jedno číslo se týkalo i Univerzity Karlovy – na ní je zapsáno přibližně 30 % všech doktorandů.

Ministr se dotkl také problematiky financování školství. V příštím roce by mělo dojít k nárůstu rozpočtu pro oblast školství o 1,24 % a samotné vysoké školství by mělo získat celou miliardu korun navíc. V návrhu je i zvýšení faktoru kvality při hodnocení vysokých škol z 20 % na 22,5 %, což by mělo vést k větší diferenciaci škol. Podle ministra je totiž neúnosné, aby z dvaceti šesti existujících vysokých škol jich dvacet čtyři nabízelo doktorské studium.

Kvalita by měla vítězit nad kvantitou

Důraz na kvalitu, a ne jen kvantitu doktorských programů ve svém vystoupení zdůraznil i prorektor pro strategický rozvoj Univerzity Karlovy prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc. Zároveň poukázal na to, že vysoké školy stojí před otázkou, zda se mají soustředit na výchovu jednoho či dvou doktorandů, kteří budou na úrovni „excellence“, nebo zda se zaměří na to, aby žádný student neklesl pod určitou laťku kvality.

Profesor Štech zavzpomínal také na práci na Bílé knize, kdy ze statistik zjistil, že při přepočtu studentů doktorského studia na milion obyvatel stojí Česká republika na světové špičce a i v počtu absolventů je na velmi dobré úrovni. „Přestaňme tedy s katastrofismem,“ řekl prorektor Štech. Co však podle něj musíme řešit stejně jako třeba v Německu, je neúměrná délka doktorského studia.

Podle ministra školství bude dialog o doktorském studiu pokračovat již příští týden, kdy ministerstvo představí reprezentantům vysokých škol návrh jednotlivých reformních kroků.